

सेतो भिङ्गा (Whitefly) व्यवस्थापन

समस्याको पहिचान

माउ र बच्चा दुबैले पातको तल्लोपट्टी बसेर रस चुस्दछन् र धेरै कीरा लागेको खण्डमा बिरुवाको वृद्धि कम हुने, दाना नलाग्ने, लागेका दाना भर्ने फलको स्तर घट्ने जस्ता समस्या भई उत्पादनमा कमी हुन्छ । यस कीराको वयस्कले निष्काषण गर्ने गुलियो पदार्थले गर्दा पातमा कालो ढुसी पलाउने तथा यसले गर्दा प्रकाश शंश्लेषण प्रकृत्यामा कमी आउछ । यो कीरा भाइरसको संवाहक भएको हुँदा बालीहरुमा भाइरस रोग सारेर क्षती गर्दछ । कपास, सूर्ति, सर्स्यु, तोरी, मुला, काँक्रा, फर्सी, रामतोरीया, खोर्सानी, भन्टा, आलु, टमाटर लगायतका विभिन्न वालीहरुमा यसले आक्रमण गर्दछ ।

समस्याको पृष्ठभूमि

कीराको वयस्क एक मिलिमिटर भन्दा सानो, शरीर हल्का पहेलो सेतो तथा पखेटा सेतो हुन्छ । यो कीरा लागेको बिरुवा चलाउदा सेता स साना कीराहरु उडेको देख्न सकिन्छ । यसको शरीर मैनजस्तो सेतो पाउडरले ढाकिएको हुन्छ । पोथी कीराले बिरुवाको टुप्पो र माभका पातहरुका तल्लो पट्टि छुट्टा छुट्टै गरी २८ देखि ३५ ओटासम्म हल्का पहेला रङ्का अण्डाहरु पार्दछन् । अण्डाहरुबाट गर्मीमा १ हप्ता र जाडोमा १३-३३ दिनभित्र बच्चाहरु निस्कन्छन् । अचल अवस्था २-८ दिनको हुन्छ । सामान्य अवस्थामा यस कीराको जीवनचक्र १४-२७ दिनमा पूर्ण हुन्छ । गर्मी ठाउँमा यस कीराका १ वर्षमा १०-११ पुस्ता निस्कन्छन् ।

व्यवस्थापन:

- मुख्य बाली लगाएको स्थान वरिपरिका वैकल्पिक आश्रयदाता बिरुवाहरु नष्ट गरी खेतबारीको सरसफाई गर्ने ।
- सेतो भिङ्गाले ग्रसित बोटका पातहरु जम्मा गरी नष्ट गर्ने ।
- अत्यधिक नायट्रोजनयुक्त मलको प्रयोग बाट यस कीराको प्रकोप बढ्ने हुनाले शिफारिस बमोजिम उचित मलखाद प्रयोग गर्ने ।
- भाइरसजन्य रोग लागेका बिरुवा उखेलेर नष्ट गर्ने ।
- वयस्क कीराको नियन्त्रणको लागि ५ वटा पहेलो च्यापच्यापे पासो प्रति ०.५ हेक्टरका दरले बिरुवाको उचाई भन्दा १ फिट माथि राख्ने ।
- जैविक विषादी भर्टिसिलियम लेकानी ६ ग्राम प्रति लिटर पानीको दरले छर्ने ।
- कीराको प्रकोप कम हुँदा १५०० पि पि एम को निमजन्य विषादी ५ मि ली प्रति लिटर पानीमा मिलाइ पातको तल्लो सतह समेत भिज्ने गरी छर्ने ।
- समस्या बढ्दै गएमा रसायनिक विषादीहरु जस्तै एसिटामिप्रिड २०% एस.पी. ०.१६-०.२ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा (पर्खने अवधि-१५ दिन) वा थायोमेथोक्सजाम २५% डब्लु.जी. १ ग्राम २.५ लिटर पानीका दरले (पर्खने अवधि-२१ दिन) प्रयोग गर्ने । एउटै विषादी निरन्तर प्रयोग नगरी आलोपालो गरी छर्ने ।

Scientific name ► *Bemisia tabaci*

विषादीको प्रयोग गर्दा नाक, मुख, आँखा, कानका साथै पुरै शरीरको छाला छोपिने गरी सुरक्षित पहिरन लगाउनु पर्दछ । विषादीको लेबल राम्रोसँग अध्ययन गरी प्रयोग गर्ने मात्रा, पटक र प्रयोग पछि बाली टिप्ने समय राम्रोसँग ख्याल गर्नु पर्दछ । विषादी चर्को घाम वा हावा लागेको समयमा छँकन हुदैन ।

यो तथ्यपत्रमा सिफारिस गरिएका विवरणहरु नेपालको लागि सान्दर्भिक छ ।

वयस्क तथा अण्डाहरु
(<https://www.planetnatural.com/>)

पातमा विभिन्न अवस्थाहरु र
यसका कारण विकसित
कालो ध्वाँसे
(<https://www.growingproduce.com/>)

गोलभेडाको पातमा क्षति
(clemson.edu)